

91. Närs kyrka.

Pl. 36.

Litteratur: P. A. Säve, Reseberättelse 1864 (ATA), s. 217, Gotland 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 101.

Runristning på kyrkväggen. Den finns i västra ingången, i kalkmuren på södra sidan, innanför portalen; omkring 1,50 m ovanför golvet, omkring 0,30 m Ö om portalens innerkant.

Ristning i murbruket: en övre rad av raka staplar i följd, sannolikt icke runor. I varje fall kan ingen säker runa här konstateras. — Nedanför denna rad och något t. h.:

far - th

P. A. Säve (1864): »Runor, mest utplånade (i s^a smygen af vestra dörren): ... **fard-dh** ...; samt äfven i S^a Kyrkogårdsluckan.»

Enligt P. A. Säve (1864) skulle alltså en runristning finnas i södra kyrkogårdsluckan. Någon sådan ristning kunde icke upptäckas vid inventeringen år 1954. Även övriga stigluckor undersöktes utan resultat.

92. Bosarve, Närs sn. Nu i Gotlands Fornsal.

Pl. 34, 35.

Litteratur: O. Nordström, Rapport om fyndet till Riksantikvarien den 5/7 1904 (ATA); M. Klintberg, Anteckningar om Gotland (1909), s. 108; O. v. Friesen, Anteckningar 1922 (UUB); S. Lindqvist, Gotlands Bildsteine 1 (1941), s. 58, 137, 2 (1942), s. 102.

Äldre avbildningar: O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1922 (ATA); O. Sörling, teckning (i Lindqvist a. a. 2, fig. 463, 464); H. Faith-Ell foto (ATA; Lindqvist a. a. 1, fig. 174, 175).

Fragment av en bildsten med runor. Det blev funnet år 1903 i ett stenröse vid odling i den s. k. Prästhåigården, som genom skifte tillföll Bosarve. År 1912 överlämnades det av lektor M. Klintberg i Lau till Gotlands Fornsal (inv. C 1874). Det står utställt i Monumenthallen.

Kalkstenshäll, ungefär 7 cm tjock. Höjd 26 cm, bredd 39 cm. Fragmentet utgör övre delen (»huvudet») av en bildsten av tämligen litet format (jfr G 77 Levide). Det är ristat på båda sidor. Övre kanten är svagt rundad. Figurframställning finns i relief på vanligt sätt genom att bottenytan har blivit sänkt, så att figurerna stå upphöjda. På ena sidan (A) runstensornamentik, bestående av två slingor sammanhållna av en dekorativ löpknut; på andra sidan (B) en rätt valhänt tecknad häst med ryttare och framför hästen på marken en ligande människofigur, som i ena handen håller ett horn. Motivet är välkänt från andra bildstenar, framför allt Tjängvide-stenen (G 110), men framställningen är här naiv, såsom Sune Lindqvist har framhållit.

Runinskrift finns på båda sidor i en bård längs stenens ytterkanter. Den saknar början och slut och är sålunda, liksom stenen själv, fragmentarisk. Runorna äro smala, men djupa och tydliga. Ristningen är tämligen väl bevarad.

Inskrift:

A: ... - stan ⁊ yftir ⁊ sun ⁊ sa ⁊ saimaþi ⁊ siour ...

5 10 15 20 25

B: ... ra ⁊ up ⁊ uisi ⁊ kial ⁊ þ --- uf ⁊ tau ...

30 35 40 45

»... stenen efter (sin) son ...»

Till läsningen: Huruvida en övre ramlinje har funnits på sidan A, är osäkert. Svaga spår finnas på vänstra sidan, ovanför runorna 2–3 **st**. Flera av runorna nå icke ned till undre ramlinjen, som är tydlig och begränsar det nedsänkta mittpartiet. — Skiljetecknet är vanligen ett kort lodrätt streck; efter r. 13 och r. 45 dock nästan en rund punkt. Bistaven i 4 **a** och 17 **a** är kortare på h. sidan, i 5 **n** kortare på v. sidan. 6 **y** är säkert stunget. 15 **a** är tydligt. Alla runorna 16–22 äro säkra. Båda bistavarna i 25 **o** förefalla säkra. Bistavarna i 26–27 **ur** stå i ett nedsänkt parti av stenytan.

Övre ramlinjen på B-sidan är tydlig. Runorna äro trådmala. Av huvudstaven i 27 **r** finns endast övre delen; bistaven är tydlig. De följande runorna 30–39 äro fullt säkra. 36 **k** är icke stunget. 40 **þ** är tydligt. Men fr. o. m. r. 41 blir läsningen osäkrare. Av r. 41 är mellersta delen skadad; det kan ha funnits en bistav. I r. 42 är huvudstaven klar, men utan spår av bistav; sannolikt **i**. Endast nedre delen av huvudstaven i r. 43 finns kvar; upptill är ytan skadad, och det är omöjligt att avgöra, vad runan har varit. 44–45 **uf** är tydligt. Därefter ett säkert skiljetecken, en rund punkt. Svaga spår av bistavar i 46 **t**. 47 **a** är säkert. T. h. om huvudstaven i 48 **u** är ytan skrovlig; sannolikt har den varit så, redan då inskriften ristades. Ganska säkert synes här en bistav till **u**. Därefter är intet mera synligt.

Möjligen ha runorna ristats av en man, som endast dåligt behärskade skrivkonsten. De tre orden **stan ⁊ yftir ⁊ sun** har han lyckats med, därför att de voro honom välkända, men sedan har han icke kunnat ge form åt det som han ville uttrycka. Endast om man får antaga flera felristningar, skulle man kunna ifrågasätta, att A-inskriften kan tolkas. Om 15 **a** är felristat för **n**, skulle här stå ordet *sinn*, som man väntar. Om 19 **m** är felristat för **t**, kan r. 18–23 tolkas som *ændapís* ändade sitt liv, dog; skiljetecknet har i så fall kommit före **s** i stället för efter. Slutligen skulle kanske 24–27 **iour** kunna vara en misslyckad skriftform för **austr** ... i öster(väg). Sålunda: »N.N. lät resa stenen efter sin son. Denne dog österut (i österväg).»

93. Hallute, Närs sn. Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 33.

Litteratur: Statens Historiska Museum, Inventarium nr 16724; S. Lindqvist, Gotlands Bildsteine 1 (1941), s. 56, 2 (1942), s. 103.

Äldre avbildningar: Foto ATA; H. Faith-Ell foto 1933 ATA (Lindqvist a. a. 1942, fig. 470–472).